

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. Brynet.

Fylke: Telemark.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Skaatøy.

Emne: Brynet.

Bygdelag: Skaatøy.

Oppskr. av: L. Midgaard.

Gard: Besvarelsen gjelder hele bygda.

(adresse) Rørvik i Skaatøy.

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja, i løpet av de siste ca. 50 aar.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke): Ja, for tiden til ca 80 aar siden av grb. Eilert Lindhagen, 88 aar gl. Myra i Skaatøy.

SVAR

1. Det er Bryne. Ordet "Hein" for Bryne er ukjent her.
2. Av naturstein og kunststein. Ikke naturstein i Skaatøy. Eidsborgsstein, der har brynesteinsfabrikk i Porsgrunn.
3. Ja, og her fins ikke redskaper av den betydning som bare blir hvesset med bryne.
4. At ikke ljaen ble slipt, er ukjent her og har heller ikke hørt noe om dette.
5. Ja, her fantes en stein, graagul av farge, som snekkere brukte til aa hvesse høveltenner og huggjern paa stter aa være slipt og brynt, naar redskapet igjen ble skjent. Denne stein var ca. 18" lang og 5" bred, kaldtes "Senne" og var nedfeldt i en plankestubb. Man førte høveltannen med begge hender fram og tilbake. Dette redskap var brukt til ut i syttiaarene, men forsvandt etterhvert. Slipesteinen stod og staar alltid hjemme.
6. Det beror paa om det er stein - smaastein - i grasbonen og paa hved slags graa man har aa slaa. og ljaen kvalitet.
7. Som regel kun et bryne og gjerne en strykestikke - trebryne, tildels paaklint med tjære og fin sand. Har det med hjem.
8. Ljaen blir løst fra orvet, enten det er st^torv ~~st^torv~~ eller langorv. Noen holder eggen fra seg, og andre mot seg naar de sliper.
9. Langorvet settes i bakken og fører ljaen opp under

2
venstre arm og venstre haand holdende ljaaen fast nær spissen, hvorefter haanden beveger sig bakover etterfulgt av høyre haand med bryne eller strykestikke.

Med stutorv settes bena litt i kors og orvet inn mellom disse ved knærne. Forøvrig som ved langljaen.

10. Brynekopp. Enten tre eller blikk.

11. Nei, ikke av okse eller kuhorn,saavidt jeg vet.

12. Med en lærstrop fra brynekoppen enten festet ved en knapp i boksen eller i livremmen der stikkes gjenneom en aapning i stroppen. Enten bak eller ved venstre side.

13. Ja, og med vatn. Strykestikke gjerne tørr.

14. Brynesaus.eller brynesvarte

15. Brukes nok av og til mot ringorm.

16. Nei ,ikke meg bekjendt.

17. Begge dele,jorden eller mauretue.

18. Nei.

19. Nei.

20. Nei.

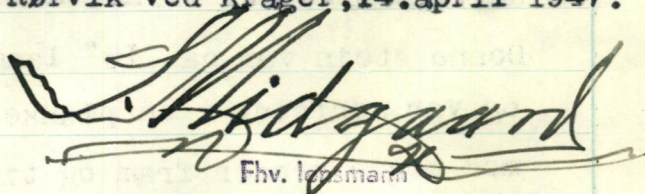
Rørvik ved Krager,14.april 1947.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

433

Fhv. lekmann

L. Midgaard

Skaaley